

KRITIKAI DISKURZUSELEMZÉS

A tematikus összeállítást szerkesztette és az előszót írta

P. Szilczl Dóra

Előszó

A Kritikai Diskurzuselemzés (CDA) viszonylag új a társadalomtudományi módszertanok terén. Keletkezése az 1990-es évekhez köthető. A *JEL-KÉP* mostani számában közölt írások ezzel a módszerrel készített elemzések. A felvezető tanulmány az irányzat kialakulását és főbb fogalmi keretét mutatja be. Az olvasó, megismerkedve Fairclough középpontba állított háromszintű modelljével, képet kaphat arról, hogy a diskurzuselemzés miként kapcsolja össze a szövegnyelvészeti elemzést a kontextus vizsgálatával. Egy olyan eszközkészletet nyújt, mely a szövegek előállításának és befogadásának oldalára egyaránt érzékeny. A módszer legnagyobb előnye, hogy segítségével jól elemezhetők különböző társadalmi jelenségek, a mediatisált nyilvánosságban megjelenő csoportok nézőpontjai és stratégiái, illetve a köztük levő dinamikai folyamatok. A teoretikus felvezetés mellett fontosnak tartottam olyan tanulmányok megjelenítését, melyeknek segítségével jól szemléltethető a módszer gyakorlati alkalmazása. Jelen összeállításba igyekeztem kurrens tematikájú, a Bevezetés a kritikai diskurzuselemzésbe című írásban megismert alapvetéseket gyakorlati szinten bemutató tanulmányokat választani. A cikkek a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kommunikáció- és Médiatudományi Intézetének Kritikai Diskurzuselemző Műhelyének munkái. Szerdi Bence cikke a Fairclough-i és a Wodak-i keret alkalmazásával elemzi az amerikai iskolai lövöldözések kapcsán a felelősség kérdését érintő diskurzust, a fegyverlobbi és a számítógépes videójáték-ipar megítélését helyezve vizsgálatának a középpontjába. Székely Ágnes írásában a menekültkérdéssel kapcsolatos diskurzus kerül fókuszba. Angela Merkel személyére helyezve a hangsúlyt, azt vizsgálja a szerző, milyen képekben mutatta meg a sajtó a kancellárt, s azt, hogy miként alakult ki ennek révén a „Mutti Angi” diszkurzív narratíva (a Teréz anya szimbolikus analógiájára). Ezek a tanulmányok önmagukban is érdekesek, nemcsak a diskurzuselemzés mintái, hanem napjaink társadalmi viszonyainak illusztrációi is egyben.